

NACIONALINĖ MOKYKLŲ VERTINIMO AGENTŪRA

VILNIAUS „VILNIO“ PAGRINDINĖS MOKYKLOS IŠORINIO VERTINIMO TRUMPOJI ATASKAITA

IŽANGA

Vizito laikas – 2018 m. balandžio 9–13 d.

Vizito tikslas – mokyklos veiklos kokybės išorinis vertinimas.

Išorės vertintojų komanda:

Vadovaujantysis išorės vertintojas – Algirdas Kęstutis Rimkus, vertintojai – Rasa Lazauskienė, Jūratė Adrija Šidlauskienė, Rima Kazlauskienė.

Išorės vertintojai stebėjo 48 pamokas, penkis neformaliojo švietimo užsiėmimus, vieną specialiojo pedagogo užsiėmimą, vieną priešmokyklinės klasės užsiėmimą, vieną klasės valandėlę (iš viso stebėtos 56 veiklos). Mokyklos sporto aikštyno įrengimui, pastato aplinkų pritaikymui ugdymo(si) poreikiams, pastato interjero tobulinimui reikalingi mokyklos savininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos – Vilniaus miesto savivaldybės tarybos spendimai. Kitas išorinio vertinimo rekomendacijas mokyklos bendruomenė gali įgyvendinti vykdydama tikslingą pedagogų kvalifikacijos tobulinimą.

Vertintojai nuoširdžiai dėkoja mokyklos direktorei Birutei Tilvikienei bei visiems bendruomenės nariams už bendradarbiavimą ir svetingumą.

I. MOKYKLOS KONTEKSTAS

Vilniaus „Vilnios“ pagrindinė mokykla – bendrojo lavinimo įstaiga, įgyvendinanti ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio ir pagrindinio ugdymo, neformaliojo vaikų švietimo programas. Teisinė forma – biudžetinė įstaiga. Mokyklos savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija – Vilniaus miesto savivaldybės taryba. Mokyklos buveinė – Palydovo g. 29 A, Vilnius.

Daugumos šią mokyklą lankančių mokinių šeimų socialinė-ekonominė padėtis yra prasta. Išorinio vertinimo metu mokykloje buvo 10 klasių komplektų, mokėsi 174 mokiniai, buvo 4 lopšelio-darželio grupės, veikė mokyklos bendrabutis. 2017–2018 m. m. 40 proc. mokinių skirtas nemokamas maitinimas. Mokykloje mokėsi 37 specialiųjų poreikių mokiniai, 76 mokiniams nustatyti socialinės rizikos veiksniai. Dalis mokinių mokosi pagal deklaruotą gyvenamąją vietą, esančią Naujojoje Vilnioje, kita dalis – tai aplinkinių kaimų ir kitų Vilniaus miesto mikrorajonų gyventojai, kurie gyvena socialiniuose būstuose, sodų bendrijose, t. y. dažnai sudėtingomis gyvenimo sąlygomis.

II. STIPRIEJI MOKYKLOS VEIKLOS ASPEKTAI

1. Pagalba mokiniui (2.1.3. – 3 lygis). Mokykloje siekiama išsiaiškinti mokinių poreikius: stebimi ir fiksuojami akademiniai pasiekimai, analizuojami NMPP testų rezultatai, vykdoma lankomumo apskaita. Iš mokyklos dokumentų analizės, pokalbių su pagalbos mokiniui specialistais, mokytojais, mokiniais nustatyta, kad mokymosi poreikiai analizuojami sistemingai, pagal poreikius mokiniams teikiama pagalba. Mokyklos pagalbos mokiniui specialistai mokytojams teikia rekomendacijas, kaip dirbti su specialiųjų ugdymosi poreikių mokiniais. Mokyklos pasiekimai nėra aukšti, todėl mokytojai ieško priemonių dalykinėms kompetencijoms stiprinti: mokykloje susitarta dėl Individualios pažangos lapų, pagal kuriuos siekiama išsiaiškinti mokinio pasiekimų ir pažangos rezultatus, pildymo, ieškoma geriausių ugdymo būdų.

2. Mokymosi įprasminimas (2.2.1. – 2 lygis, nurodytas aspektas – 3 lygis). Mokymosi įprasminimas 39,5 proc. stebėtų pamokų vertintojų paminėtas kaip stiprusis

aspektas. Stebėtų pamokų protokoluose užfiksuota, kad dauguma pamokų grįstos klasikinės poveikio pedagoginės paradigmos nuostatomis. Vadovavimo mokymui(si) kokybės skirtumai dažniausiai priklausė nuo mokytojo darbo planavimo, tikėjimo mokinio galiomis ir gebėjimo įprasminti mokinių mokymąsi. 37,6 proc. stebėtų pamokų sėkmingai vadovauta mokymuisi, mokiniai įtraukti į prasmingą veiklą, patys galėjo rinktis užduotis, mokiniai patyrė mokymosi sėkmę.

3. Mokymosi socialumas (2.3.1. – 3 lygis). Stebėtų pamokų mokymosi patirčių įvertinimo vidurkis – 2,3, vyraujantis vertinimas – 2. Mokymasis labai gerai ir gerai įvertintas 35,5 proc. stebėtų pamokų, o patenkinamai – 58,3 proc. Visose 48 stebėtose pamokose ryškiausias buvo mokinių mokymosi socialumo aspektas. Net 21 stebėtoje pamokoje (43,7 proc.) šis aspektas išskirtas kaip stiprusis pamokos aspektas. Šiose pamokose mokiniai motyvuoti, jiems sekėsi partneriškai mokytis įvairios sudėties ir dydžio grupelėse, jie nebijojo klysti, paprašyti pagalbos, išsakyti savo mintis ir nuomones, jas paaiškinti, pagrįsti, išklaudyti kitus, padėti vieni kitiems.

4. Edukacinės išvykos (3.2.1. – 3 lygis). Edukacinių išvykų aprašymai skelbiami mokyklos interneto svetainėje <http://www.vilniospm.lt>. Mokykla ir socialiniai partneriai gerai bendradarbiauja organizuojant renginius, pamokas ir neformaliojo švietimo užsiėmimus kitose aplinkose. Bendradarbiavimas su profesinėmis mokyklomis, susitikimai su įvairių profesijų atstovais padeda mokiniams suprasti savo polinkius, įvertinti gebėjimus ir atsakingai pasirinkti tinkamą profesiją gyvenimu. 2016 m. mokykloje vyko 33, 2017 m. – 52, 2018 m. – 10 edukacinių išvykų. Išvykose dalyvauja beveik visi mokiniai, jų metu derinamos teorijos žinios ir praktinė veikla, ugdomos mokėjimo mokytis, pažinimo kompetencijos. Mokyklos mokinių mokymasis kitose erdvėse paveikia aktualizuoja ugdymą, suteikia mokiniams galimybių įgyti įvairesnės patirties, būti mokomiems įvairesnių žmonių, sieja mokymąsi su mokinių pomėgiais.

5. Santykiai ir mokinių savijauta (2.3.2. – 3 lygis). Išorės vertintojams mokiniai tvirtino, kad gerai jaučiasi mokykloje, džiaugėsi draugiškais tarpusavio santykiais, teigė, kad jie jaučiasi esantys mokyklos bendruomenės nariais. Vertinimo savaitę pamokose stebėti tinkami mokinių ir mokytojų, mokinių tarpusavio santykiai. Gera mokinių savijauta neatsiejama ir nuo taisyklių, bendrų susitarimų laikymosi. Mokiniai supažindinti ir žino mokinių elgesio taisykles. 15 (31,2 proc.) vertintų pamokų geranoriški ir pagarbūs santykiai, gera savijauta įvardinti kaip stiprusis pamokos aspektas. Tinkama emocinė mokymosi aplinka daugumoje pamokų sudarė galimybes siekti pamokos tikslų.

6. Mokyklos tinklaveika (4.2.3. – 3 lygis). Mokykla atvira bendravimui ir bendradarbiavimui, turi tikslingus socialinius ryšius. Bendradarbiavimas su socialiniais partneriais padeda mokyklai spręsti problemas ir yra abipusiai naudingas. Mokykla prima visus vaikus, nežiūrint į tai, kad daug jų turi bendravimo, elgesio problemų, kartu su globos namų pedagogais sprendžia jų ugdymo(si) problemas. Mokyklos mokiniai dalyvauja socialinių partnerių organizuojamuose renginiuose bei projektuose. Vilniaus kolegijos pedagogikos fakulteto studentai nuolat priimami praktikai atlikti, mokytojai dalyvauja studentų refleksijose po praktikos, kartu organizuoja renginius. Mokyklos tinklaveika daro teigiamą įtaką mokinių ugdymui(si), bendrai mokyklos veiklai.

7. Mokytojų pozityvus profesionalumas (4.3.1. – 3 lygis). Mokytojai turi pakankamai žinių ir kompetencijų užtikrinti paveikų ugdymą(si), inicijuoti ugdymo proceso modernizavimą, orientuotą į mokinių bendrųjų kompetencijų ugdymą. Mokykloje dirba mokytojai lyderiai (pvz., V. Vitkovskienė, M. Makovska), kurie gali ir geba dalintis gerąja

patirtimi, jų išorės vertinimo metu stebėtos pamokos vertintos kaip šiuolaikinės ir veiksmingos. Pokalbyje su mokytojais paaiškėjo, kad dauguma jų domisi pamokos organizavimo naujovėmis, dalyvauja seminaruose, projekcinėje veikloje, dalijasi gerąja patirtimi su Vilniaus mokyklų mokytojais, veda atviras pamokas. Vertinimo metu vykusių pokalbių su įvairiomis mokytojų grupėmis metu pastebėtos pozityvios mokytojų nuostatos mokinių, asmeninio tobulėjimo, mokyklos pažangos atžvilgiu. Išorės vertintojai konstatuoja, kad dauguma mokytojų yra įsipareigoję, atsakingi, išmano dėstomą dalyką.

8. Mokyklos savivaldos institucijų veiklos skaidrumas ir atvirumas (4.1.3. – 3 lygis). Pokalbiuose su mokyklos bendruomene išryškėjo direktorės pastangos į mokyklos valdymą įtraukti savivaldos institucijas, tėvus, socialinius partnerius, mokytojus. Mokyklos valdyme atstovaujami visų mokyklos bendruomenės narių interesai. Savivaldos institucijų nariai renkami atvirai ir skaidriai, savivaldos atstovai dažniausiai patys pasirenka veiklos sritis ir savanoriškai jose dalyvauja. Iš pokalbių su bendruomenės nariais, dokumentų analizės vertintojai konstatuoja, kad mokykloje sudaromos tinkamos sąlygos savivaldos institucijų – Mokyklos, Mokytojų, Mokinių, Metodinės tarybų, Tėvų komitetų – veiklai. Savivaldos institucijos įtrauktos į mokyklos valdymą ir sprendimų priėmimą. Mokyklos taryba dalyvauja strateginio, veiklos, ugdymo planų projektų aptarime, svarsto aktualius mokyklos veiklos klausimus.

9. Mokytojų bendradarbiavimas ir veikimas kartu (4.2.1. – 3 lygis). Bendruomenės santykiai grindžiami geranoriškumu vienas kitam ir kolegialia pagalba. Tokia bendrystė palaiko ir skatina mokyklos augimą ir mokytojų profesinį tobulėjimą. Dirbdami kaip komanda, mokytojai pasiekė aukštesnių bendrų rezultatų, mokyklos mikroklimato pagerėjimo, požiūrio į darbą ir atsakomybę pokyčių. Sutelktai dirbama gerinant mokinių lankomumą, stiprinant mokymosi motyvą, kartu sprendžiant ugdymo problemas, kuriant mokymosi aplinkas, ieškant naujų ir patrauklių darbo formų. Apie mokyklos sutelktumą, veikimą kartu ir to pasekmę – ryškų mokyklos augimą – minėjo ir pokalbyje dalyvavę socialiniai partneriai. Mokykloje sudaromos sąlygos kolegialiai mokytis vieniems iš kitų, dalytis patirtimi, stebėti kolegų pamokas.

10. Mokyklos vadovo įsipareigojimas bendruomenei (4.1.2. – 3 lygis).

Mokyklos direktorė telkia bendruomenę veiklos tobulinimui, yra svarbiausias asmuo mokyklos valdymo struktūroje – atsakinga už viską, kas vyksta mokykloje. Direktorė skatina mokytojų profesinį augimą, skatina mokytojus analizuoti ir įsivertinti savo veiklas, dalintis įgytomis žiniomis kvalifikacijos tobulinimo metu, drauge ieškoti problemų sprendimo būdų. Mokyklos direktorė palaiko mokinių, mokytojų ir tėvų iniciatyvas, lanksčiai bendradarbiauja su socialiniais partneriais, skatina bendruomenės narių diskusijas apie mokinių mokymosi sėkmes ir problemas, į veiklas įtraukia dalį bendruomenės narių. Stengiamasi motyvuoti ir mokinius, ir darbuotojus – už gerą darbą, pasiekimus, laimėjimus įteikiami padėkos raštai, mokiniams organizuojamos ekskursijos. Daugiausia iniciatyvų pasiūlo mokyklos direktorė.

III. TOBULINTINI MOKYKLOS VEIKLOS ASPEKTAI

1. Ugdymo planai ir tvarkaraščiai (2.1.2. – 2 lygis). Įgyvendindama Bendruosiuose ugdymo planuose reglamentuojamą ugdymo turinį, mokykla ne visada pakankamai jį detalizuoja ir pritaiko savo kontekstui, dalis ugdymo plano nuostatų yra teorinio pobūdžio. Dalykų metodinėse grupėse atsižvelgiant į mokyklos veiklos prioritetus aptariamas ilgalaikis

planavimas, planų dermė su mokyklos veiklos planu. Pokalbiuose mokytojai teigė, kad dėl bendros planų struktūros susitarta, tačiau išorės vertintojams pateiktų planų analizė rodo, kad dėl ilgalaikio planavimo mokykloje susitarta tik iš dalies. Planai atitinka Bendrųjų programų ir mokyklos keliamus tikslus, atskirų dalykų ilgalaikių planų struktūra iš dalies panaši, tačiau planams stinga detalesnio temų išdėstymo ir suskirstymo valandomis, konkretaus esminių vertinamų gebėjimų, diferencijavimo ir individualizavimo galimybių numatymo. Pamokų ir neformaliojo vaikų švietimo tvarkaraščiai iš dalies atitinka higienos normą. Pamokų pradžios laikas mokyklos ugdymo plane nurodytas 8.00 val., bet realiai pamokos prasideda 8.30 val. Vizito metu stebėtose neformaliojo švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių skaičius buvo labai mažas. Pokalbiuose aukštesniųjų klasių mokiniai teigė, kad visi tvarkaraščiai jiems nėra patogūs. Jeigu mokytojai, planuodami ugdymą ir keldami ugdymo tikslus, atsižvelgtų į mokyklos kontekstą, tikslus koreguotų pagal mokinių, mokyklos ir aplinkos poreikius, o numatydami veiklas ir mokymosi laiką daugiau atsižvelgtų į mokinių interesus, tikėtina, kad optimaliau būtų tenkinami įvairūs mokinių ugdymo(si) poreikiai, gerėtų mokinių pasiekimai ir pažanga.

2. Vertinimas ugdant (2.4. – 2 lygis). Mokinių pasiekimų ir pažangos vertinimas apibrėžtas 2017–2018 m. m. ir 2018–2019 m. m. mokyklos ugdymo plane. Mokykla yra parengusi „Mokinių pažangos ir pasiekimų vertinimo tvarkos aprašą“, kuriame numatyti vertinimo tikslai, uždaviniai, nuostatos, vertinimo planavimas, atsiskaitomųjų darbų vertinimo tvarka, tačiau apraše konkrečiai nenurodyta, kaip ir kokiais būdais vertinama pamokose. Stebėtų pamokų analizė parodė, kad mokytojai dažniausiai taiko individualią vertinimo sistemą ir skirtingus kriterijus. Iš 48 stebėtų pamokų 23-ose pamokose (48 proc.) vertinimas akcentuotas kaip tobulintinas pamokos aspektas. Daugumoje (apie 66 proc.) pamokų mokinių pasiekimų ir pažangos vertinimas buvo nesistemiškas, trūko vertinimo kriterijų aiškumo, būdų ir formų įvairovės. Jeigu mokytojai, planuodami pamokas, formuluotų konkrečius, į išmokimo rezultatais orientuotus pamokos uždavinius, numatytų aiškius vertinimo kriterijus, juos aptartų su mokiniais, teiktų pažangą skatinantį grįžtamąjį ryšį, taikytų įvairias vertinimo strategijas bei skirtų laiko pamokos aptarimui ir kiekvieno mokinio mokymosi sėkmės vertinimui, tikėtina, mokiniai geriau suprastų savo poreikius ir mokymosi procesą, gebėtų pasirinkti sau tinkamiausius mokymosi būdus, priimtų daugiau atsakomybės už mokymąsi, stiprėtų jų mokymosi motyvacija

3. Ugdymo diferencijavimas, individualizavimas, suasmeninimas (2.2.2. – 2 lygis). Iš pokalbių ir dokumentų analizės vertintojų komanda pastebi, kad „Vilnios“ pagrindinėje mokykloje mokosi įvairių poreikių ir gebėjimų mokiniai ir jiems čia mokytis patinka. 2017–2018 m. m. ir 2018–2019 m. m. ugdymo plane tinkamai aprašyti bendri diferencijavimo principai, t. y. „*diferencijavimas taikomas mokiniui individualiai, mokinių grupei, pasiekimų skirtumams mažinti, gabumams plėtoti, taikant įvairias mokymosi strategijas, tam tikroms veikloms atlikti (projektiniai, tiriamieji mokinių darbai, darbo grupės), sudarant mišrias arba panašių polinkių, interesų mokinių grupes*“, kurie įpareigoja mokytojus atsižvelgti į skirtingus mokinių poreikius, rengti skirtingo lygmens užduotis. Išorės vertintojai fiksavo, kad diferencijavimas ir individualizavimas 22,9 proc. stebėtų pamokų išskirtas kaip tobulintinas veiklos aspektas. Mokytojams vertėtų labiau atsižvelgti į mokinių mokymosi gebėjimus, polinkius, amžiaus tarpsnį, asmeninius ugdymosi poreikius bei interesus ir organizuojant mokymą(si) suteikti daugiau galimybių mokiniams dirbti skirtingu tempu, rinktis skirtingas mokymosi priemones ir informacijos šaltinius, skirtingo lygmens užduotis. Tikėtina, kad tai sudarytų geras mokymosi sąlygas visiems mokiniams mokytis jiems priimtu

pajėgumu, didėtų jų motyvacija, atsakomybė ir pasitikėjimas savimi, daugiau mokinių patirtų mokymosi sėkmę.

4. Mokymo(si) aplinkų ergonomiškumas (3.1.2. – 2 lygis). Mokykla pastatu ir teritorija dalinasi su globos namais „Užuovėja“ bei UAB „Autopack“. Pastatas iš dalies renovuotas. Klasėse visiems mokiniams ir mokytojams pakanka darbo vietų, patalpos saugios ir erdvios. Mokinių bendro naudojimo sanitarinėms higienos patalpoms reikalingas remontas. Koridoriuose trūksta suoliukų, todėl dažnai pertraukų metu mokiniai sėdi ant palangių. Dalyje mokomųjų kabinetų yra galimybių lengvai pertvarkyti erdves ir pritaikyti skirtingiems ugdymo(si) poreikiams. Mokyklos pastangomis vidaus erdvės tvarkomos, dalį mokomųjų kabinetų ir klasių sienų remontuoti padėjo mokinių tėvai, rėmėjai. Dalis mokyklos teritorijos aptverta, įrengtas šiltnamis biologijos bei pasaulio pažinimo pamokoms. Planuojama įrengti lauko klasę. Apibendrinami išdėstyti argumentus, vertintojai teigia, kad atlikus pastato vidinių erdvių renovaciją, įrengus sporto aikštyną, aptvėrus teritoriją, mokykla taptų patrauklesnė, estetiškesnė, jaukesnė, būtų sudarytos tinkamesnės sąlygos mokytis ir dirbti. Mokyklos sporto aikštyno įrengimui, pastato aplinkų pritaikymui ugdymo(si) poreikiams, pastato interjero tobulinimui reikalingi mokyklos savininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos – Vilniaus miesto savivaldybės tarybos sprendimai.

5. Įsivertinimas ir duomenų panaudojimas mokyklos kaitai (4.1.1. – 2 lygis). Veiklos įsivertinimas vykdomas pagal Mokyklos, įgyvendinančios bendrojo ugdymo programas, veiklos kokybės įsivertinimo metodiką, patvirtintą Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2016 m. kovo 29 d. įsakymu Nr. V-267. Dėl įsivertinimo metodikos pasirinkimo tariamasi mokyklos Metodinėje taryboje, apsisprendžiama Mokyklos taryboje, kuri analizuoja įsivertinimo rezultatus ir, atsižvelgdama į Metodinės tarybos ir įsivertinimo grupės rekomendacijas, priima sprendimus dėl veiklos tobulinimo. Įsivertinimo rezultatai aptariami Mokytojų tarybos posėdžiuose. Įsivertinimo darbo grupė susibūrė nuo 2016 m. pabaigos. Vykdamas veiklos kokybės įsivertinimą nesusitariama dėl siektinos veiklos kokybės (nekuriamos rodiklių iliustracijos). Mokyklos interneto svetainėje informacijos apie įsivertinimą nėra. Vertintojų teigimu, mokyklos įsivertinimo rezultatų panaudojimas turėtų būti kryptingesnis ir tikslingesnis, įsivertinimo metu gautomis išvadomis reikėtų aktyviau ir paveikiau naudoti kasdienėje veikloje, ypač pamokose. Vertintojų komanda pastebi, jog sustiprėjusi įsivertinimo grupės veikla ir tinkamai atlikusi įsivertinimą mokykla, tikėtina, galėtų priimti objektyvius, duomenimis pagrįstus, konkrečius sprendimus dėl savo veiklos kokybės tobulinimo.